

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

GEDRAGSCODE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT

PROJECTNUMMER 337.01.23 HOUTIGE BEGROEIINGEN

COLOFON

OPDRACHTGEVER: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
PROJECTLEIDER: Jochem van de Kamp

DATUM: November 2023
PROJECTNUMMER: 337.01.23

AUTEUR: Lysanne Jackson en Pieter van Velden
CONTROLE: Koen Wegerif en Wesley van Zadelhoff

NLadviseurs

Schelmseweg 93
6816 SJ Arnhem
026-7851440
www.nladviseurs.nl
info@nladviseurs.nl

Copyright: Alle rechten voorbehouden. Voor vermenigvuldiging van , of zinsneden en afbeeldingen uit deze rapportage gelieve contact opnemen met NLadviseurs

INHOUDSOPGAVE

BEGRIPPENLIJST

PAG.4

3.2.4	Koloniebroeders	pag. 19
3.2.5	Categorie 5-soorten	pag. 20
3.2.6	Vleermuizen	pag. 21
3.2.7	Bever	pag. 25

HOOFDSTUK 1: INLEIDING EN METHODE

PAG. 5

1.1	Aanleiding	Pag. 6
1.2	Inleiding	pag. 6
1.3	Gebruik van het werkprotocol	Pag. 6
1.4	Werklocatie	pag. 7
1.5	Werkzaamheden, planning en noodzaak	pag. 7
1.6	Leeswijzer	Pag. 8

HOOFDSTUK 2: SOORTEN EN RISICOANALYSE

PAG. 9

2.1	Verwachte beschermde soorten	pag. 10
2.2	Uitwerking risicoanalyse`	pag. 11
2.3	Deskundigheid	pag. 11

HOOFDSTUK 3: MAATREGELEN

PAG. 15

3.1	Algemeen zorgvuldig handelen	pag. 16
3.2	Specifiek zorgvuldig handelen	pag. 16
3.2.1	Vogels algemeen	pag. 17
3.2.2	Roofvogels en uilen	pag. 18
3.2.3	Huismus	pag. 19

HOOFDSTUK 4: VASTLEGGING & COMMUNICATIE

PAG. 27

4.1	Verzamelen en uitwisselen gegevens	pag. 28
4.2	Communicatie en vastlegging	pag. 28
4.2	Ondertekening	pag. 28

LITERATUURLIJST

PAG. 29

BIJLAGE

PAG. 30

1.	Beheervlakken houtige begroeiing	pag. 31
2.	Definities van deskundigheid	pag. 32
3.	Mogelijk aanwezige Jaarrond beschermde nesten categorie-5 (exclusief koloniebroeders en uilen)	pag. 35

BEGRIPPENLIJST

Beheervlakken

Vlakken waarin de beheerwerkzaamheden van de gemeente plaatsvinden.

Beschermingszone

Aangemerkte zone rondom een rust, verblijf- of voortplantingsplaats of essentieel leefgebied (de invloedzone) om verstoring, doding of beschadiging te voorkomen.

Essentieel leefgebied

Leefgebied van wezenlijk belang voor het functioneren van een voortplantingsplaats en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort waarvoor geen alternatieven voorhanden is. Ook verbindingzones kunnen onderdeel zijn van een essentieel leefgebied.

Gedragscode

Door de minister goedgekeurde maatregelen die genomen moeten worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken. De gedragscode is toepasbaar op werkzaamheden die vallen binnen bestendig beheer of kleinschalige ruimtelijke ontwikkeling. Een uitgebreide beschrijving is terug te vinden in bijlage 1.

Werkinstructie

De maatregelen uit de werkprotocollen worden toegespitst in een werkinstructie. Hierbij worden het algemeen zorgvuldig handelen en het (soort)specifiek zorgvuldig handelen omschreven naar aanleiding van de aanwezige soorten in het specifieke te beheren vak. Deze werkinstructie is een vervolgstap op het ecologisch werkprotocol.

Kwetsbare periode

Soortspecifieke perioden waarin sprake is van voortplanting of winterrust en waarin de soort kwetsbaarder is voor doding, verstoring of beschadiging.

Potentieel leefgebied

Het leefgebied wat geschikt is voor een bepaalde soort. De soort wordt verwacht of kan mogelijkkerwijs voorkomen binnen deze afgrensbare eenheid.

Nader onderzoek

Tijdens een nader onderzoek wordt voor één of meerdere soorten een inventarisatie uitgevoerd tijdens de actieve periode. Hierin wordt aan- of afwezigheid van de soort vastgesteld en de functie van het gebied. Onderzoek gebeurt volgens vigerende protocollen of kennisdocumenten. Wanneer deze niet beschikbaar zijn wordt de methode door een ecologisch deskundige bepaald.

Potentiële leefgebiedenkaart

Kaarten in GIS waarin de potentiële leefgebieden per soort zijn weergegeven. Aan de potentiële leefgebieden zijn de maatregelen gekoppeld die vereist en beschreven staan in het werkprotocol.

Zorgvuldig handelen

Aantoonbaar handelen om schade, verstoring of doding van een soort te voorkomen of te beperken.

HOOFDSTUK 1:

INLEIDING EN METHODE

1.1 AANLEIDING

Het uitvoeren van bestendig beheer op groene elementen binnen de bebouwde kom is regelmatig in conflict met het onderdeel Soortbescherming van de Wet natuurbescherming. Zo kunnen er broedvogels aanwezig zijn in een te snoeien boom of kan er een verblijfplaats van een kleine marterachtige verloren gaan door het verwijderen van houtige beplanting. Het werken met een gedragscode beperkt de negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten en geeft hiermee invulling aan aantoonbaar zorgvuldig handelen. Voorliggend werkprotocol betreft de implementatie van de gedragscode soortbescherming gemeenten en is toegespitst op de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Het werkprotocol is bedoeld voor opzichters en uitvoerders van beheer in de groene stedelijke ruimte en voor de werkvoorbereiders van deze werkzaamheden.

Er zijn drie verschillende werkprotocollen voor het bestendig beheer:

- **Houtige begroeiingen**
- Kruidige begroeiingen en onbegroeid terrein

- Oevers en wateren

1.2 INLEIDING

Maatregelen om schade aan flora & fauna te voorkomen of te beperken staan beschreven per beschermde soort(groep) en vormen een uitwerking van de Gedragscode soortbescherming gemeenten. In dit werkprotocol staat beschreven welke beheerwerkzaamheden vallen onder de categorie 'houtige begroeiingen'.

Werkzaamheden bestaan samenvattend uit:

- Snoeien, scheren, knippen, knotten, afzetten en kandelaberen
- Dunningen uitvoeren
- Inboeten
- Water geven
- Onkruidbestrijding
- Blad verwijderen
- Bemesting

En zijn van toepassing op:

- Bossen
- Bosplantsoen
- Laanbegroeiingen
- Singels

- Struwelen
- Grienden
- Hakhout
- Heesterbegroeiing
- Hagen
- Blokhagen
- Bomen
- Rozen

1.3 GEBRUIK VAN HET WERKPROTOCOL

Dit werkprotocol wordt gebruikt in combinatie met de potentiële leefgebiedenkaart Hendrik-Ido-Ambacht. Deze twee documenten vormen samen de basis voor de werkprotocol-tool. In de werkprotocol-tool worden de soortspecifieke maatregelen gekoppeld aan de beheerwerkzaamheden en de beheerlocatie. Deze GIS-kaarten geven per locatie aan welke beschermde soorten te verwachten zijn en hoe werkzaamheden hierop aangepast dienen te worden om aan de gedragscode te voldoen. Uit deze tool komt een locatiespecifieke werkinstructie die door de uitvoerder gebruikt wordt. De toepassing van het werkprotocol is weergegeven in Figuur 1-1.

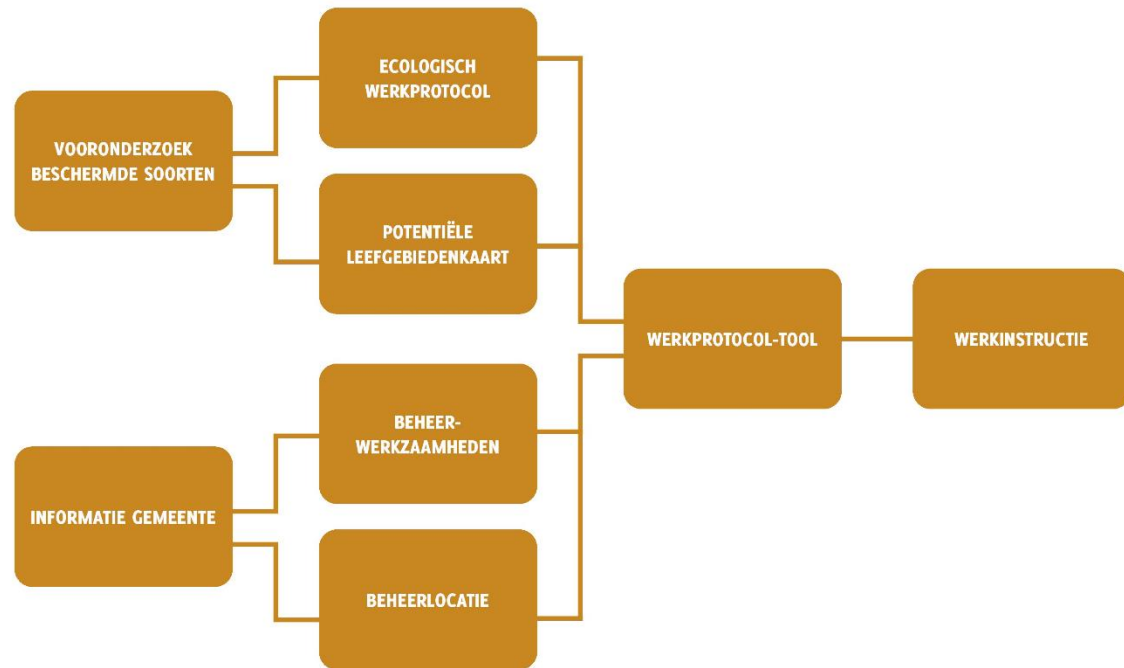
De potentiële leefgebiedenkaart is opgesteld door NLadviseurs aan de hand van habitatonderzoek en veldbezoeken. Daarnaast zijn ook enkele aanvullende bronnen gebruikt voor beschermde soorten vanuit eerder uitgevoerde onderzoeken die bekend waren binnen de gemeente, verspreidingsatlassen en databases als waarneming.nl en de NDFF. Dit onderzoek is beschreven in het Vooronderzoek beschermde soorten.

1.4 WERKLOCATIE

De werklocatie omvat verschillende beheervlakken binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. In bijlage 1 is een overzicht weergegeven van de locaties vallende onder de categorie 'houtige begroeiingen'.

1.5 WERKZAAMHEDEN, PLANNING EN NOODZAAK

De onderstaande werkzaamheden (tabel 1-1) vallen onder bestendig beheer doordat de handeling terugkerend en gericht is op behoud van de bestaande situatie. In

Figuur 1-1. Gebruik van het Werkprotocol en de bijbehorende documenten

tabel 1-1 staat weergegeven in welke periode de werkzaamheden doorgaans worden uitgevoerd.

Bestendig beheer is nodig om het openbare gemeentelijk groen te onderhouden en daarmee zorg te dragen voor veiligheid, natuurlijke waarden en de recreatieve functie ervan.

Gemeenten dienen zich te houden aan het uitvoeren van wettelijke taken wat betreft onderhoud. In sommige uitzonderlijke gevallen is overtreding van de verboden in de Wet natuurbescherming (met mate) toegestaan (art. 3.3.4, art 3.8.5 en art. 3.10.2).

Er moet hiervoor sprake zijn van één of meerdere in de wet genoemde belangen:

1. Volksgezondheid
2. Openbare veiligheid
3. Bescherming wilde flora en fauna
4. Dwingende redenen van groot openbaar belang (sociaal, economisch, wezenlijk gunstig effect voor milieu)

In deze uitzonderlijke gevallen kan een ontheffing of vrijstelling worden verleend door de provincie. Wanneer de directe openbare veiligheid niet in het geding is, dient er alvorens een overtreding wordt begaan contact te worden opgenomen met een ecooloog en met de provincie.

1.6 LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 is de nut en noodzaak van het werkprotocol beschreven, bij welke beheerwerkzaamheden dit protocol te gebruiken en hoe dit protocol te gebruiken is. Hoofdstuk 2 gaat over de beschermde soorten waar de beheerwerkzaamheden een risico voor vormen. Ook gaat het kort in op de benodigde bevoegd- en

bekwaamheden van uitvoerenden.

Hoofdstuk 3 bevat uitgebreide instructies van maatregelen die uitgevoerd dienen te worden bij aanwezigheid van bepaalde soorten(groepen) binnen de beheervlakken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemeen en specifiek zorgvuldig handelen, en tussen het werken binnen of buiten beschermingszones en kwetsbare periodes. Hoofdstuk 4 bevat instructies met betrekking tot monitoring en vastlegging van en communicatie over soortgegevens. Daarna volgt een overzicht van bijbehorende documenten en geraadpleegde bronnen. In de bijlagen is een kaart te vinden van de beheervlakken, informatie over deskundigheid behorende bij specifieke rollen, en categorie 5 beschermde waargenomen vogels.

Tabel 1-1: werkzaamheden uitgevoerd bij Houtige begroeiing binnen gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. De periode van uitvoering is afhankelijk van de aanwezige soorten. Er kunnen mogelijk afwijken optreden. Er dient altijd te worden gekeken welke werkperiode geldig is voor het werkgebied.

WERKZAAMHEDEN HOUTIGE BEGROEIING		
Werkzaamheden	Frequentie per jaar	Huidige periode van uitvoer
Bodembedekkers – beheersen overgroei rand	Variabel	Variabel
Bodembedekkers – snoei	Variabel	Variabel
Bomen - snoei	Variabel	Variabel
Bomen (vormboom) - snoeien knotten kandelaberen	Variabel	Variabel
Boomspiegel - beheersen onkruid	2x per jaar	Variabel
Bosplantsoen – afzetten / terugzetten beplanting (struiklaag)	1x per jaar	Februari t/m maart
Bosplantsoen – beheersen onkruid (rand)	1x per jaar	Variabel
Bosplantsoen – dunnen / vrijzetten beplanting (boomlaag)	Variabel	15 november t/m 15 maart
Bosplantsoen – opsnoeien overhangende takken (rand)	1x per jaar	15 november t/m 15 maart
Haag – beheersen onkruid	2x per jaar	Variabel
Haag - knippen	2x per jaar	Variabel
Heesters / struiken – beheersen onkruid (rand)	Variabel	Variabel
Heesters / struiken – opsnoeien overhangende takken (rand)	Variabel	Variabel
Heesters / struiken – snoei heesters	1x per jaar	Variabel
Invasieve exoten – bestrijden of beheersen	6x per jaar	Variabel
Struikrozen – beheersen onkruid	Variabel	Variabel
Struikrozen – snoei	1x per jaar	Variabel
Veldbezoek (quickscan) of voorlooprondte	Variabel	Voorafgaande aan de werkzaamheden

HOOFDSTUK 2:

SOORTEN EN RISICOANALYSE

2.1 VERWACHTE BESCHERMDE SOORTEN

De verspreiding en het voorkomen van de te verwachten beschermde soorten binnen de gemeentegrenzen is onderzocht door een combinatie van literatuuronderzoek via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met waarnemingen verzameld vanuit aanvullende onderzoeken en de bekende informatie over dispersievermogen van soorten. Daarnaast is er veldonderzoek uitgevoerd om het literatuuronderzoek aan te vullen en te controleren. De te verwachten beschermde soort(groep)en zijn samengevat in tabel 2-1.

In het Vooronderzoek beschermde soorten is weergegeven welke soorten voor kunnen komen in Hendrik-Ido-Ambacht, het zogenaamde potentiële leefgebied. Voor enkele soorten is stedelijk gebied, op basis van habitateisen, uitgesloten als leefgebied.

Sommige soorten zijn zeer mobiel, waardoor een relatief groot areaal aangewezen is als potentieel leefgebied. Naar verwachting zijn delen van deze potentiële leefgebieden in de praktijk echter

ongeschikt. Een dusdanig gedetailleerde geschiktheid per soort is op basis van kaartmateriaal nauwelijks nauwkeurig te bepalen. Nieuwe gegevens over de verspreiding en het voorkomen van soorten binnen de gemeente kunnen worden meegenomen om de leefgebieden te actualiseren.

Het aanwijzen van potentiële leefgebieden brengen soortspecifieke maatregelen met zich mee voor die locaties. De geplande werkzaamheden op een locatie kunnen in strijd zijn met deze maatregelen. Wanneer de strijdige werkzaamheden toch noodzakelijk blijken, kan worden onderzocht of de soort daadwerkelijk voorkomt.

Het laten uitvoeren van soortgelijk ecologisch nader onderzoek naar de soort gebeurt conform vigerende protocollen en door een ecologisch deskundige.

Tabel 2-1. Beschermde soorten bij de beheervlakken te verwachten in categorie 'houtige begroeiingen'.

TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	
Soort(groep)	Beschermingsregime Wet natuurbescherming
Vogels algemeen	Vogelrichtlijn 3.1
Roofvogels en uilen*	Vogelrichtlijn 3.1 categorie 1 t/m 4
Huismus	Vogelrichtlijn 3.1, categorie 2
Koloniebroeders**	Vogelrichtlijn 3.1
Vogels categorie 5***	Vogelrichtlijn 3.1 categorie 5
Vleermuizen****	Habitatrichtlijn 3.5
Bever	Habitatrichtlijn 3.5

* Boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer..

** Blauwe reiger.

*** Grauwe vliegenvanger, boomklever e.a. (zie bijlage 3)

**** Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis.

2.2 UITWERKING RISICOANALYSE

Per soort(groep) is een indeling gemaakt per activiteit waarbij per soort de aanwezige beschermde leefgebieden en/of verblijven en de bijbehorende verwachte risico's zijn weergegeven (tabel 2-2).

2.3 DESKUNDIGHEID

Deskundigheid rondom flora & fauna moet altijd aantoonbaar zijn. In bijlage 2 zijn de definities opgenomen van de minimale aantoonbare kennis die verwacht wordt bij de rollen benoemd in deze paragraaf, zoals beschreven in het bij de gedragscode bijbehorende handboek (Stadswerken, 2021). Voor dit werk geldt de volgende borging van deskundigheid:

- Werkvoorbereiding opdrachtnemer:
 - Werkprotocol is opgesteld door een ecologisch deskundige (zie bijlage 2)
 - Gecertificeerde werkvoorbereider, Wet natuurbescherming niveau 3
- Uitvoering:
 - Ecologisch deskundige (zie bijlage 2) bij nader onderzoeken
 - Flora- en faunacontroleur bij controles voorafgaand aan de werkzaamheden zoals broedvogelcheck, Wet natuurbescherming niveau 3.
 - Uitvoerende, Wet natuurbescherming niveau 1. Minimaal één medewerker met niveau 1 aanwezig per werkploeg.
 - Uitvoerende Wet natuurbescherming niveau 1. Bij het uitvoeren van werkzaamheden van maatregelen D hebben alle werknemers Wet natuurbescherming niveau 1.
 - Voorman, Wet natuurbescherming niveau 2.

Tabel 2-2 Per werkzaamheid is aangegeven welk leefgebied, risico's en aanpak verwacht wordt per soort. Zie paragraaf 3.2 voor de specifieke aanpak en de categorieën.

SOORT	BESCHERMD LEEFGEBIED EN/OF VERBLIJF	RISICO'S	CATE- GORIE	Globale aanpak
WERKZAAMHEID:	DUNNING			
Algemene vogels	Voorplantingslocaties (nesten)	Doding, verstoring of vernietiging voorplantingslocaties (nesten)	A & B	- Inventarisatie nesten voorafgaand aan werkzaamheden in het broedseizoen; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Roofvogels en uilen (cat. 1 t/m 4)	Voortplantingslocaties (nesten) en essentieel leefgebied	Doding, verstoring of vernietiging voortplantingslocaties en leefgebied	A	- Inventarisatie nesten voorafgaand aan werkzaamheden; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Huismus (cat. 2)	Rust- en schuillocaties, foerageergebied, kwetterplekken	Verstoring van individuen of vernietiging van essentieel leefgebied.	A	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden; - Specifiek zorgvuldig handelen, markeren van essentiële onderdelen leefgebied;
Koloniebroeders	Voortplantingslocaties (nesten) en essentieel leefgebied	Doding, verstoring of vernietiging voortplantingslocaties en leefgebied	A	- Inventarisatie nesten voorafgaand aan werkzaamheden; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Vogels categorie 5	Voorplantingslocaties (nesten) en essentieel leefgebied	Doding, verstoring of vernietiging voorplantingslocaties en leefgebied	A (& B)	- Inventarisatie nesten voorafgaand aan werkzaamheden; - Bepalen of er sprake is van jaarrond beschermde nesten; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Vleermuizen	Verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden	- Doding of verstoren; - Voortplantings-of	A & B	- Inventarisatie op geschikte holtes en spleten in bomen voorafgaand aan werkzaamheden;

SOORT	BESCHERMD LEEFGEBIED EN/OF VERBLIJF	RISICO'S	CATE- GORIE	Globale aanpak
		rustplaatsen vernietigen of beschadigen; - Aantasting essentiële foerageergebieden of vliegroutes.		- Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone - Bomen met potentiële verblijfplaatsen blijven behouden
Bever	Verblijf- en voortplantingsplaatsen en essentieel foerageergebied	- Doding of verstoren; - Verblijfplaatsen vernietigen of beschadigen; - Aantasting foerageergebieden, voedselbomen of wintertakkenvoorraden.	A & B	- Specifiek zorgvuldig handelen binnen beschermingszone
WERKZAAMHEID:	SNOEIEN, TERUGZETTEN, KNOTTEN, KANDELABEREN EN ALLE ANDERE WERKZAAMHEDEN AAN BOMEN EN STRUIKEN			
Algemene vogels	Voorplantingslocaties (nesten)	Doding, verstoring of vernietiging voorplantingslocaties (nesten)	A & B	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden in het broedseizoen (maart t/augustus); - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Roofvogels en uilen (cat. 1 t/m 4)	Voortplantingslocaties (nesten)	Doding, verstoring of vernietiging voortplantingslocaties (nesten)	A	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Huismus (cat. 2)	Rust- en schuillocaties, foerageergebied, kwetterplekken	Verstoring van individuen of	A	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden;

SOORT	BESCHERMD LEEFGEBIED EN/OF VERBLIJF	RISICO'S	CATE- GORIE	Globale aanpak
		vernietiging van essentieel leefgebied.		- Specifiek zorgvuldig handelen, markeren van essentiële onderdelen leefgebied
Koloniebroeders	Voortplantingslocaties (nesten)	Doding, verstoring of vernietiging voortplantingslocaties (nesten)	A	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone rondom nest
Vogels categorie 5	Voorplantingslocaties (nesten)	Doding, verstoring of vernietiging voorplantingslocaties (nesten)	A (& B)	- Inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden; - Bepalen of er sprake is van jaarrond beschermde nesten; - Specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone rondom nest
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Doding, vernietiging of verstoring van verblijfplaatsen	A & B	- inventarisatie voorafgaand aan werkzaamheden; - Werkzaamheden dunnere bomen jaarrond mogelijk; - Bij dikkere bomen: specifiek zorgvuldig handelen, instellen beschermingszone
Bever	Foerageergebieden, voedselbomen of wintertakkenvoorraden	Bever	A & B	- Specifiek zorgvuldig handelen binnen beschermingszone

HOOFDSTUK 3:

MAATREGELEN

3.1 ALGEMEEN ZORGVULDIG HANDELEN

Algemeen zorgvuldig handelen is van toepassing op alle werkzaamheden. Het geeft een invulling aan de algemene zorgplicht die geldt voor alle plant- en diersoorten (Wet natuurbescherming, artikel 1.11). Maatregelen bestaan uit:

- Werken vanuit één richting zodat mobiele dieren kunnen vluchten
- Werken richting een natuurlijke locatie met dekking en schuilmogelijkheden
- Werkzaamheden vinden overdag plaats om (licht)verstoring te voorkomen
- Geluid en bewegingen worden tot een minimum beperkt
- Tijdens de veldcontroles voor vogels, vleermuizen, bever en de grote vos wordt ook gelet op andere (vrijgestelde) soorten en waar nodig wordt het werk op aanwijzing van de ecologisch deskundige aangepast
- Om het gebied aantrekkelijk te maken voor kleine marter (bunzing, hermelijn en wezel) worden elementen zoals takkenrillen,

takkenhopen etc. zoveel mogelijk behouden.

- Voor egels worden in de winterperiode (november t/m maart) waar mogelijk takken- en bladerhopen zoveel mogelijk gespaard
- Met zware machines wordt zoveel mogelijk over verharding gereden om op de grond levende dieren te sparen.

3.2 SPECIFIEK ZORGVULDIG HANDELEN

Onder specifiek zorgvuldig handelen wordt het aangepast werken verstaan bij mogelijk voorkomen van een beschermde soort. De locaties van handelen zijn verder uitgewerkt in de verspreidingskaarten en de werkprotocol-tool. Per soort(groep) is in deze paragraaf uitgewerkt welke specifieke maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. De maatregelen zijn ingedeeld in verschillende categorieën, op volgorde van prioriteit, A, B, C en D. Indien mogelijk worden werkzaamheden uitgevoerd volgens de maatregelen bij A. Alleen wanneer dat niet mogelijk is wordt er

gewerkt volgens B, daarna pas C. Categorie A, B en C voorzien in het voorkomen van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Bij categorie D is er sprake van beperkt overtreden van de Wet natuurbescherming en mag deze alleen toegepast worden wanneer er sprake is van wettelijk belang, bijvoorbeeld wanneer veiligheid in het geding komt.

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

Markeren van een beschermingszone op basis van de essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort, de verstoringgevoeligheid van de soort en de invloed van de uit te voeren werkzaamheden. Alleen werken buiten deze zone en voorkomen negatieve effecten binnen deze zone.

B - BINNEN BESCHERMINGZONE & BUITEN KWETSBARE PERIODE

Binnen de beschermingszone maar buiten de kwetsbare periode van de soort werken. Geen aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied en voorkomen van verstoring door het treffen van maatregelen.

C - BINNEN BESCHERMINGSZONE & BINNEN KWETSBARE PERIODE

Binnen de beschermingszone en binnen de kwetsbare periode van de soort kan gewerkt worden. Voorkomen van aantasting essentiële onderdelen van het leefgebied en verstoren door het treffen van maatregelen.

D - BINNEN BESCHERMINGSZONE, BINNEN KWETSBARE PERIODE & AANTASTING ESSENTIEEL LEEFGEBIED

Binnen de beschermingszone werken met een geringe (tijdelijke) aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied. Het werk faseren waarbij een deel van het essentiële leefgebied tijdelijk niet beschikbaar is. Er worden maatregelen getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken. In de laatste plaats kunnen essentiële delen van het leefgebied opgeheven worden indien er (tijdelijke) alternatieven beschikbaar zijn en duurzame alternatieven op termijn beschikbaar komen.

Werken binnen categorie D dient te worden gezien als een laatste redmiddel en mag

alleen gebruikt worden wanneer categorie A t/m C niet mogelijk zijn. Categorie D betreft een (tijdelijke) overtreding van de Wet natuurbescherming en is alleen toegestaan bij het werken met deze gedragscode. Het is noodzakelijk om de werkwijze van de beheermaatregelen binnen deze categorie te documenteren in een Ecologisch logboek. Hierin dient te worden vermeld:

- Op welke manier er gewerkt is binnen cat. D
- Waarom werkzaamheden binnen cat. A t/m C niet mogelijk waren
- Wanneer er gewerkt is binnen deze cat. D
- Op welke manier er rekening is gehouden met de soort

3.2.1 VOGELS ALGEMEEN

Bomen, struiken en struweel bieden broedgelegenheid voor vele vogelsoorten. Sommige vogels maken een nest van takken en ander organisch materiaal. Andere nestelen in een holte in de boom. Nesten van vogels zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Algemene broedvogels zoals houtduif, merel en

roodborst zijn voorbeelden van vogels die kunnen worden aangetroffen. De nesten van algemene vogels zijn beschermd wanneer ze in gebruik zijn. Dit is voornamelijk in het broedseizoen (maart t/m augustus), maar kan ook daarbuiten plaatsvinden. Zo staan houtduiven erom bekend dat ze jaarrond kunnen broeden.

Wanneer er binnen het broedseizoen werkzaamheden plaatsvinden, dient er van tevoren te worden gecontroleerd op mogelijke nestlocaties (nesten, nestholtes of nestkasten). Deze controle wordt uitgevoerd door een deskundige persoon op het gebied van vogels. Tussen de controle en de werkzaamheden mag binnen het broedseizoen niet meer dan één week zitten.

In het geval van aanwezige nesten van algemene vogels kunnen werkzaamheden op de volgens manieren worden uitgevoerd:

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

In gebruik zijnde nesten van vogels worden gemarkeerd en rondom het nest wordt een beschermingszone ingesteld. Binnen deze

beschermingszone vinden geen werkzaamheden plaats tot de jongen het nest hebben verlaten. Verstoring moet altijd zoveel mogelijk worden voorkomen. De grootte van de zone is soortspecifiek en wordt in overleg met een deskundige bepaald.

B - BINNEN BESCHERMINGZONE & BUITEN KWETSBARE PERIDOE

Werkzaamheden binnen de beschermingszone van algemene vogelsoorten vinden plaats buiten de soortspecifieke broedperiode. Doorgaans wordt maart t/m augustus aangehouden als algemene richtlijn voor de broedtijd. Er moet rekening gehouden worden met vroege of late broedsels van soorten zoals de houtduif. Werknemers dienen alert te zijn op alarmerende vogels. Voor het afzetten of terugzetten van houtige begroeiing wordt gefaseerd gewerkt, waarbij jaarlijks 30% behouden moet blijven.

3.2.2 ROOFVOGELS EN UILEN (CATEGORIE 1 T/M 4)

Sommige nesten van vogels genieten een jaarronde beschermingsstatus. Dit zijn nestlocaties waar jaarlijks naar teruggekeerd wordt. De bescherming van deze nesten is ingedeeld in vijf categorieën. De nesten van categorie één t/m vier zijn zonder meer jaarrond beschermd. Hieronder vallen ook de nesten van de meeste roofvogels en uilen. Naast de maatregelen die gelden voor alle vogels in het algemeen, gelden er voor deze vogels aanvullende maatregelen. Ook de functionele leefomgeving van deze soorten is beschermd. Denk hierbij aan foerageergebied, schuilplaatsen en was- en drinkplaatsen.

Boombroedende vogels uit deze categorieën die te verwachten zijn binnen Hendrik-Ido-Ambacht zijn: buizerd, bosuil, boomvalk, sperwer, havik en ransuil. De boomvalk is recent nog waargenomen binnen de gemeente. Voorafgaand aan snoei, kandelaberen of terugzetten van bomen wordt door een ecologisch deskundige of fauna-inspecteur een

controle uitgevoerd op aanwezigheid van nesten. Wanneer niet kan worden uitgesloten dat het gaat om een jaarrond beschermd nest van bijvoorbeeld een roofvogel of uil wordt de boom en de directe omgeving behouden. Wanneer het is uitgesloten dat het een jaarrond beschermd nest betreft kan de werkwijze voor algemene vogelsoorten (zie pagina 18) worden aangehouden.

In het geval van aanwezige nesten van jaarrond beschermde vogels kunnen werkzaamheden op de volgende manieren worden uitgevoerd:

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

De locaties van roofvogel- en uilennesten zijn jaarrond beschermd. Ook de nestlocaties van categorie-5 soorten kunnen jaarrond beschermd zijn. Binnen deze bescherming valt tevens de functionele leefomgeving. Door een deskundige wordt een beschermingszone aangewezen op basis van de essentiële onderdelen van het functionele leefgebied van de aangetroffen of vermoede aanwezige soorten. Hierbij worden ook de

type werkzaamheden en de periode van het jaar in acht genomen. Deze beschermingszone verschilt per soort. Voor roofvogels zoals buizerd, kan een beschermingszone worden aangewezen van 50-75 meter rondom het nest. Er kan enkel buiten deze beschermingszone worden gewerkt.

Buiten het broedseizoen is de grootte van deze beschermingszone mogelijk een stuk kleiner. Op die manier wordt bestendig beheer in de nabijheid van nesten beter mogelijk. De nestboom, nestlocatie en essentiële onderdelen van het leefgebied mogen bij deze werkzaamheden niet aangetast worden.

3.2.3 HUISMUS

Bomen, struiken en hagen vormen een essentieel onderdeel van het leefgebied voor een groot aantal vogelsoorten, waaronder huismus. Voedsel is aanwezig in de vorm van vliegende insecten, kevers en larven, vruchten en noten. Ook bieden bomen en struiken beschutting, schuil- en slaapplekken. Huismussen gebruiken deze groenstructuren in de omgeving tevens als

schuillocatie en kwetterplek. Ze vormen een essentieel onderdeel van hun habitat. Deze functionele leefomgeving is jaarrond beschermd.

Binnen gebieden die zijn aangemerkt als potentieel geschikt voor de huismus, vindt er een controle plaats voorafgaande aan de werkzaamheden. Dit gebeurt door een ecologisch deskundige. Als het groen onderdeel uitmaakt van het habitat van de huismus kan er gewerkt worden op de volgende manier:

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

Een ecologisch deskundige bepaalt de beschermingszone. Met name groenblijvende heesters zoals klimop, wilde wingerd, beukenhagen, meidoornhagen, ligusterhagen en haagbeukhagen (vanaf doorgaans 2 à 3 meter hoog) en weelderige gevelbegroeiing worden behouden. Per jaar wordt 30% gesnoeid om de functie te blijven behouden. Een ecologisch deskundige bepaalt de beschermingszone.

Huisemus

3.2.4 KOLONIEBROEDERS

Koloniebroeders zoals de blauwe reiger broeden in bomen met verschillende nesten bij elkaar. Ze keren jaarlijks terug naar dezelfde broedlocatie. De nesten van de koloniebroeders zijn tevens jaarrond beschermd. Ook kunnen er kolonies van de roek aanwezig zijn. Voorafgaand aan werkzaamheden wordt door een deskundige een controle uitgevoerd op aanwezigheid van nesten.

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

Door een deskundige wordt een beschermingszone aangewezen op basis van de essentiële onderdelen van het functionele leefgebied van de kolonie. Hierbij worden ook de type werkzaamheden en de periode van het jaar in acht genomen. Deze beschermingszone verschilt per soort. Er kan alleen buiten deze beschermingszone worden gewerkt. Buiten de soortspecifieke broedtijd is de grootte van deze beschermingszone mogelijk een stuk kleiner. De nestboom, nestlocatie en essentiële onderdelen van het leefgebied mogen niet aangetast

worden. Blauwe reigers beginnen veelal al in februari met broeden.

3.2.5 CATEGORIE 5-SOORTEN

Bij de jaarrond beschermde nesten is er nog een categorie 5. De beschermingsstatus van deze soorten is afhankelijk van de situatie en de omgeving. Deze soorten zijn alleen jaarrond beschermd wanneer er onvoldoende geschikte alternatieve nestlocaties en leefgebieden zijn. Voorafgaand aan werkzaamheden wordt door een deskundige een controle uitgevoerd op aanwezigheid van nesten. In Hendrik-Ido-Ambacht zijn bijvoorbeeld grauwe vliegenvanger en boomklever waargenomen die gebruik maken van boomholtes als nestlocatie. Ook de koolmees, pimpelmees en spreeuw zijn categorie-5 soorten (zie bijlage 3 voor de volledige lijst).

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is relatief uniform in habitatvoorkomen, waardoor er altijd geschikt alternatief is voor deze vogelsoorten. Er wordt enkel bestendig beheer uitgevoerd waardoor het oppervlakte geschikt leefgebied niet

Boomklever

afneemt. Deze soorten worden binnen de werkprotocollen als algemene broedvogels beschermd. Er zijn enkele soorten van uitzondering welke zijn ondergebracht in andere soortgroepen. Dat zijn de blauwe reiger (koloniebroeders), bosuil en torenvalk (roofvogels en uilen).

3.2.6 VLEERMUIZEN

Voor alle Nederlandse vleermuissoorten zijn bomen van belang in hun leefgebied. Sommige soorten gebruiken bomen als rustplaats (holtes en loshangend schors) of om hun jongen groot te brengen (holtes). Met name eik en beuk worden hiervoor gebruikt. Ook voor voedsel zijn vleermuizen afhankelijk van bomen omdat in de buurt van bomen veel vliegende insecten aanwezig zijn. Bomen zorgen ook voor beschutting tegen de wind waardoor kleinere soorten via de luwte van de bomen de voedselgebieden kunnen bereiken (vliegroutes). Verblijfplaatsen van vleermuizen en de functionele leefomgeving zijn jaarrond beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5).

Locaties van verblijven van vleermuizen zijn op moment van schrijven van het voorliggende werkprotocol onvoldoende in beeld. Afhankelijk van de periode en de werkzaamheden vindt er daarom vooraf een controle plaats door een ecologisch deskundige of fauna-inspecteur (zie figuur 1-1). Tijdens de controle wordt gelet op mogelijkheden voor verblijven (holtes, scheuren of loszittend schors) van vleermuizen. De deskundige bepaald ook de benodigde beschermingszone, afhankelijk van de werkzaamheden en de periode. Bomen waar (mogelijk) sprake is van een rust- of voortplantingslocatie van vleermuizen moeten altijd behouden blijven.

In het geval van aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen werkzaamheden op de volgens manieren worden uitgevoerd:

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

Bomen met geschikte holtes of spleten voor vleermuizen en bomen in de directe omgeving hiervan, worden gemarkeerd en behouden. Er wordt tevens een beschermingszone ingesteld. Binnen deze beschermingszone wordt niet gewerkt. Dit

geldt ook voor houtige begroeiing rondom een water dat als essentieel foerageergebied wordt gebruikt en houtige begroeiing die als essentiële vliegroute wordt gebruikt.

B - BINNEN BESCHERMINGZONE & BUITEN KWETSBARE PERIDOE

Snoeien, kandelaberen of terugzetten bij bomen met een dbh <30 cm kunnen gedurende het gehele jaar worden uitgevoerd, deze bomen zijn niet geschikt voor vleermuizen om in te verblijven.

Bij werkzaamheden aan bomen met een dbh >30 cm vindt er vooraf een inspectie plaats op potentiële verblijven door een ecologisch deskundige of fauna-inspecteur. Hierbij worden bomen met geschikte holtes en spleten gemarkeerd en wordt er een beschermingszone ingesteld. Deze bomen dienen behouden te blijven. De potentiële verblijfsfunctie mag niet aangetast worden (behoud van beschutting/buffering van rust- en voortplantingsplaats en behoud van de aanvliegroute). Werkzaamheden aan bomen met een potentiële verblijfsfunctie kunnen enkel uitgevoerd worden buiten de

kwetsbare periode. De werkzaamheden kunnen dan plaatsvinden tussen globaal 15 augustus t/m 31 oktober (Figuur 3-1).

Werkzaamheden aan dikkere bomen waar geen potentiële verblijven zijn aangetroffen en die niet binnen de beschermingszone van een verblijf vallen, mogen jaarrond plaatsvinden.

Snoeien of terugzetten van begroeiing rondom zwermlocaties en winterverblijven (in gebouwen) dient het klimaat op deze locaties niet aan te tasten.

Essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied

Voor Hendrik-Ido-Ambacht zijn er enkele foerageergebieden en vliegroutes bekend uit onderzoeken uit 2014 en 2015. In het geval van essentiële vliegroutes en/of essentieel foerageergebied kan gewerkt worden op de volgende manier:

- Geen licht tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode, maart t/m medio augustus, van vleermuizen.

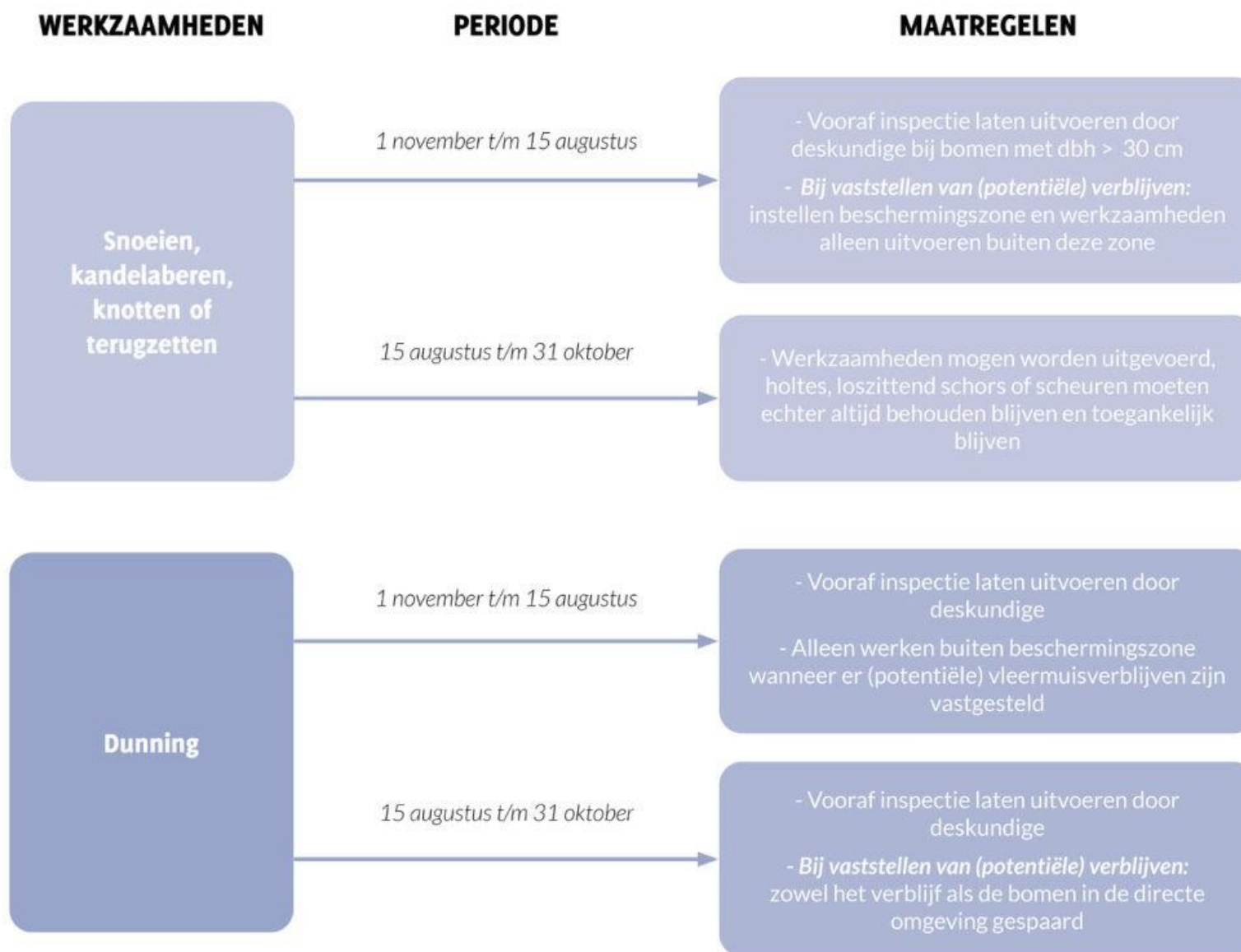
- Bij locaties aangemerkt als essentiële vliegroute mogen bij bomen hoger dan 2 meter mogen geen gaten ontstaan groter dan 7 meter tijdens dunning.
- Bij dunning of afzetten van singels en houtwallen binnen essentiële foerageergebieden mag per jaar maximaal 30% worden verwijderd.
- Verwijdering van groen gebeurt verspreid over de beplanting.

Uitvoer van werkzaamheden

Werkzaamheden worden in leefgebied van vleermuizen tijdens de actieve periode van vleermuizen niet uitgevoerd tussen zonsondergang en zonsopkomst in de buurt van kraam-, winter-, zomer- of paarverblijf, essentiële vlieg- of migratieroutes en foerageergebied in verband met licht- of geluidsoverlast.

Gewone dwergvleermuis

Figuur 3-1. Werkzaamheden bij (potentiële) vleermuisverblijven

3.2.7 BEVER

Een groot aantal soorten zoogdieren maakt gebruik van houtige begroeiingen als onderdeel van hun leefgebied. Bevers vinden rust- en voortplantingsplaatsen in de vorm van hopen van takken en stammen en/of kruidig materiaal. Houtige begroeiingen bieden ook beschutting en zorgen voor voedsel. In Hendrik-Ido-Ambacht bevindt zich geschikt leefgebied voor bevers en zijn er waarnemingen van bevers bekend, er zijn nog geen burchten waargenomen.

In het (potentiële) leefgebied van de bever kunnen werkzaamheden op de volgende manieren worden uitgevoerd:

A - BUITEN DE BESCHERMINGZONE

Essentiële onderdelen van het leefgebied worden gemarkeerd en worden niet aangetast. Naast burchten waar dieren verblijven gaat het hier om routes die worden gebruikt en/of belangrijke foerageergebieden. Deze essentiële onderdelen zijn bepaald door een ecologisch deskundige. Voor de rust- en voortplantingslocatie(s) is door een

ecologisch deskundige een beschermingszone bepaald op basis van de verstoringsvrije afstand en functionaliteit.

B - BINNEN BESCHERMINGZONE & BUITEN KWETSBARE PERIDOE

Binnen de beschermingszone kan met handgereedschap worden gewerkt indien werkzaamheden overdag en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode worden uitgevoerd. De voortplantingsperiode van de bever loopt van mei tot en met augustus. Binnen de beschermingszone blijven bomen en struiken in de directe omgeving van de burchten van bevers zoveel mogelijk staan. Wissels en ingangen van de burcht blijven vrij van takken en stammen. Daarnaast is voor de bever van belang dat wintervoorraden takken niet worden weggehaald. Het verwijderen van één of enkele bomen in essentieel leefgebied van deze soorten is toegestaan, mits voldoende dekking aanwezig blijft en voor bever voldoende voedselbomen gehandhaafd blijven. De velrichting is van de burcht/hol af.

NATUURKALENDER HOUTIGE BEGROEIING

	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC
VOGELS ALGEMEEN	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ROOFVOGELS EN UILEN	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
HUISMUS	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KOLONIEBROEDERS	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
VLEERMUIZEN	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
BEVER	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
BOOMMARTER	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KAMSALAMANDER	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
HEIKIKKER	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
POELKIKKER	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
RUGSTREEPPAD	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

De kalender geeft in het **rood** weer wanneer werkzaamheden bij voorkeur niet uitgevoerd worden, de kwetsbare periode van de soort. In het **oranje** wanneer de werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden mits er zwaardere soortspecifieke maatregelen worden getroffen, de semi-kwetsbare periode. In het **geel** wordt de periode aangegeven waarin de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden onder enkele lichte soortspecifieke maatregelen. En in het **groen** wanneer de werkzaamheden bij voorkeur worden uitgevoerd, de minst kwetsbare periode. In deze periode kunnen nog wel enkele soortspecifieke maatregelen gelden.

HOOFDSTUK 4:

VASTLEGGING EN COMMUNICATIE

4.1 VERZAMELEN EN UITWISSELEN GEGEVENS

- Voor het periodiek bijhouden van de soortgegevens wordt een plan opgesteld om de informatie actueel te houden. Geadviseerd wordt om minimaal vóór de start van de voortplantingsperioden van de meeste soorten (februari – maart) de nieuwe gegevens op te halen vanuit de NDFF. Afhankelijk van de soort is het periodiek actualiseren elke 1 tot 3 jaar voldoende.
- De nesten, burchten of verblijfplaatsen die zijn aangetroffen worden na elke ronde richting de opdrachtgever gecommuniceerd en vastgelegd in bijvoorbeeld een GIS-kaart en in de maatregelenkaarten verwerkt.

4.2 COMMUNICATIE EN VASTLEGGING

Tijdens de volgende momenten wordt minimaal gewezen op het werkprotocol en de te ondernemen stappen:

- Startoverleg
- Bouwvergadering
- Oplevering (evaluatie)

Omtrent het vastleggen en borgen van soortgegevens worden de volgende afspraken gemaakt tussen opdrachtgever en aannemer of binnen de gemeente:

- tijdens calamiteiten, bijvoorbeeld een onvoorziene situatie die direct actie vereist vanwege veiligheid, kan de gedragscode mogelijk niet worden gevolgd. Er wordt met een ecologisch deskundige overlegd wat de beste optie is.
- bij de opdrachtgever wordt één of meerdere contactpersonen aangewezen die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor het kenbaar maken en de uitvoer van het werkprotocol, verzamelen van de soortinformatie en inzetten van bevoegde personen.
- opstellen van een kort samenvattende werkinstructie per contract
- opnemen van afwijkingen en documenteren van de uitgevoerde handelingen in een logboek
- aanwezigheid van de gedragscode, het ecologisch werkprotocol en de werkinstructie op de werklocatie

4.3 ONDERTEKENING

Overdracht opdrachtgever

Dit ecologisch werkprotocol is aan de opdrachtgever overgedragen:

NAMENS OPDRACHTNEMER	
Handtekening werkvoorbereider	...
Plaats	...
Datum	...

Instructie medewerkers

De instructie over dit ecologisch werkprotocol heeft plaatsgevonden:

AAN WIE	WANNEER (DATUM)	DOOR WIE
	...	(uitvoerder)
	...	(uitvoerder)

BIJBEHORENDE DOCUMENTEN

NLadviseurs, 2023. Vooronderzoek Beschermde soorten Gedragscode Drechtsteden. Projectnummer: 337.01.23

NLadviseurs, 2023. Werkprotocol-tool Alblasserdam. Projectnummer: 337.01.23

NLadviseurs, 2023. Potentiële leefgebiedenkaart Alblasserdam. Projectnummer: 337.01.23

NLadviseurs, 2023. Werkinstructie Alblasserdam. Projectnummer: 337.01.23

NLadviseurs, 2023. Gebruikershandleiding Werkprotocol-tool. Projectnummer: 337.01.23

LITERATUUR

Bij12, 2017. Kennisdocument buizerd Buteo buteo Versie 1.0 juli 2017. Bij12 Utrecht.

Bij12, 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus Versie 1.0 juli 2017. Bij12 Utrecht.

Bij12, 2017. Kennisdocument gewone grootoorvleermuis Plecotus auritus Versie 1.0 juli 2017.. Bij12 Utrecht.

Bij12, 2017. Kennisdocument rosse vleermuis Nyctalus noctua Versie 1.0 juli 2017. Bij12 Utrecht.

Bij12, 2017. Kennisdocument ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii Versie 1.0 juli 2017.. Bij12 Utrecht.

Bij12, 2017). Kennisdocument watervleermuis Myotis daubentonii Versie 1.0 juli 2017. Bij12 Utrecht.

.
Bij12, 2022 Kennisdocument huismus passer domesticus Versie 2.0 juni 2022. Bij12 Utrecht.

Krijgsveld, K.L., et al. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrappor & deel 2 soortbesprekingen. Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. z.d.. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten. rvo.nl. Geraadpleegd op 13 juli 2023

Sprong, R., et al. 2020. Handboek soortbescherming. Handleiding zorgvuldig handelen. Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland.

GERAADPLEEGDE WEBSITES

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/> (geraadpleegd 1 augustus 2023)

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.bij12.nl

BIJLAGE

BIJLAGE 1. BEHEERVLAKKEN HOUTIGE BEGROEIING

Hendrik-Ido-Ambacht

HOUTIGE BEGROEIING

Legenda

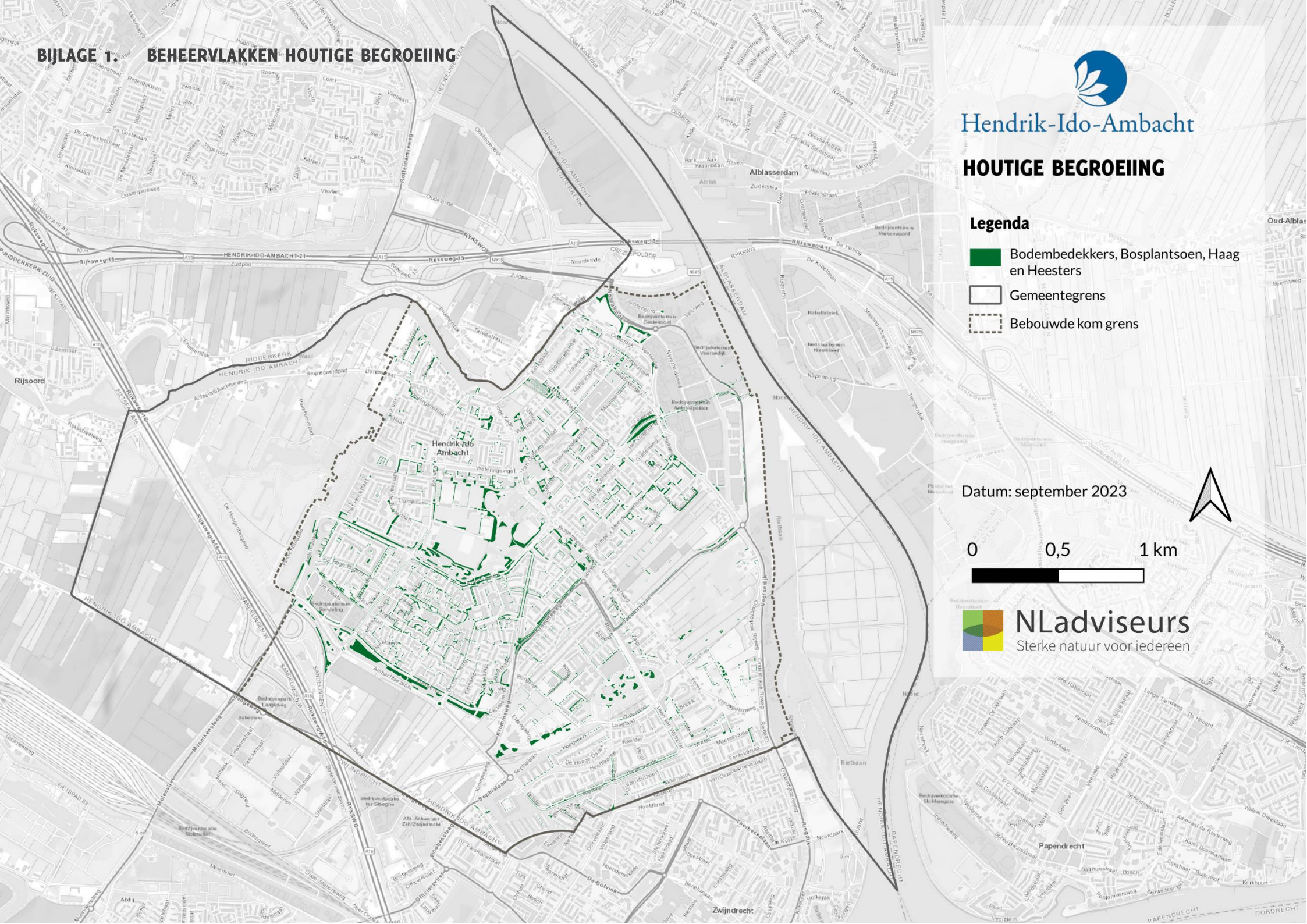
- Bodembedekkers, Bosplantsoen, Haag en Heesters
- Gemeentegrens
- Bebouwde kom grens

Datum: september 2023

0 0,5 1 km

NLadviseurs
Sterke natuur voor iedereen

BIJLAGE 2. DEFINITIES VAN DESKUNDIGHEID

In deze bijlage staat omschreven welke eisen gelden omtrent ecologische kennis en kunde per functie in het handboek van stadswerk is aangegeven (Sprong et al, 2020).

ECOLOGISCH DESKUNDIGE

Zoals beschreven door [RVO](#):

“Onder een ecologisch deskundige verstaat RVO iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis. Van belang hierbij is dat de ecologisch deskundige voldoende kennis en jarenlange ervaring heeft opgebouwd om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hierbij wordt hij/zij geacht de functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten te (her-) kennen, kennis te hebben van de algemeen erkende onderzoeksmethode, toe te zien op een juiste uitwerking van ecologische werkprotocollen en indien nodig specifiek te nemen maatregelen te begeleiden. Het kan ook zijn dat hij wordt ingeschakeld om toe te zien op de werkzaamheden.”

Het voorliggende werkprotocol is opgesteld door ecologisch deskundigen:

Lysanne Jackson is door een opleiding MSc bos- en natuurbeheer aan Wageningen University and Research centre gespecialiseerd in ecologie. Ook is zij inmiddels al twee jaar werkzaam bij de afdeling biodiversiteit en natuurontwikkeling. Naast het uitvoeren en rapporteren van beleidsteksten in het kader van natuurwetgeving verzorgt zij het opstellen van beheerplannen en onderzoeken op het vlak van ecologie en beleid. Pieter van Velden, ecooloog bij NLadviseurs is door opleiding, Bos- en natuurbeheer MBO niveau 4 en als huidige deeltijd student Bos- en natuurbeheer HBO, werkervaring en vrijwilligerswerk gekwalificeerd als ecologisch deskundige. Zijn specialisme ligt op het raakvlak van praktijkgericht onderzoek naar ecosystemen en soorten en advies over beheer en inrichting.

De voorliggende rapportage is gecontroleerd door Wesley van Zadelhoff, teamleider ecologie bij NLadviseurs. Hij is door opleiding, werkervaring, zelfstudie en vrijwilligerswerk gekwalificeerd als ‘ecologisch deskundige’ voor de door hem uitgevoerde werkzaamheden en beoordelingen. Hij heeft tijdens de minor Ecologisch advies, gevolgd aan de Aeres Hogeschool Almere, kennis en kunde bewezen over deze beroepspraktijk. Tevens is hij werkzaam als docent ecologie bij een landelijk bekend opleidingsinstituut met als zwaartepunt de thema’s: bos-, natuur- en landschapsbeheer, dierecologie, ecologie, inventariseren en monitoren van flora & fauna en natuurwetgeving.

FLORA- EN FAUNACONTROLEUR

De flora- en faunacontroleur is kundig in het lokaliseren van rust- en voortplantingsplaatsen van de desbetreffende soorten. In het kader van dit werkprotocol gaat het om uitvoeren van inventarisatie van:

- Vogelnesten, zowel van algemene soorten als roofvogels en uilen

- Eekhoornnesten
- Boomarter nesten
- Mogelijkheden voor verblijven van vleermuizen bij bomen

Hierbij is het belangrijk dat de inspecteur:

- Beschikt over Wet natuurbescherming niveau 3
- Van de bovenstaande beschermde soorten de rust- of voortplantingsplaatsen kan herkennen op basis van geluid, visueel waarnemen en/of sporen (uitwerpselen etc.)
- Kan het type en het gebruik van de rust- of voortplantingsplaats vaststellen en aan een soort koppelen
- De gegevens op de juiste manier kan registreren
- Gebruik maakt van gestandaardiseerde inventarisatie en hiervan op de hoogte is (kennisdocumenten, vigerende protocollen etc.)

SPECIALIST

Een specialist heeft sterke kennis van één of meer relevante (beschermde) soorten. Kenmerken van een specialist zijn:

- Minimaal vijf jaar actief in het onderzoeken van de desbetreffende soort(groep)
- Aantoonbare kennis op het vlak van populatiedynamica en beschikt over dergelijke toegepaste kennis aangaande de soort(groep)
- Houdt zijn kennis actueel en op niveau door (inter-)nationale kennis op te doen door o.a. vakliteratuur
- Kan de staat van instandhouding bepalen en de ontwikkeling van de populatie bepalen en onderbouwen
- Kan de omvang van een populatie in beeld brengen en verbanden leggen tussen verschillende groeiplaatsen, rust- en voortplantingsplaatsen

WERKVOORBEREIDER

- Beschikt over Wet natuurbescherming niveau 3
- Heeft kennis van natuurwetgeving, beleid in het kader van ruimtelijke ontwikkeling
- Heeft kennis van te gebruiken instrumenten zoals de gedragscode, ontheffingen, vrijstellingen etc.
- Kan bepalingen van de Wet natuurbescherming vertalen naar een ontwerp of plan en contractspecificaties (bv programma van eisen)
- Heeft de kennis ecologische inventarisatie te interpreteren
- Heeft kennis over beschermde flora en fauna in het kader van zorgvuldig handelen conform de gedragscode
- Heeft inzicht in relaties tussen de samenstelling van een terrein en mogelijk aanwezige vaste rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten

PROJECTLEIDER

- Heeft de kennis (of mogelijkheid om kennis in te schakelen) om de soortbescherming zoals beschreven in dit werkprotocol te vertalen naar een contract of werkinstructie
- Heeft kennis (of mogelijkheid om kennis in te schakelen) van beschermende maatregelen en zorgvuldig handelen
- Heeft kennis (of mogelijkheid om kennis in te schakelen) over beschermde flora en fauna in het kader van zorgvuldig handelen conform de gedragscode

UITVOERDER

- Maatregelen A t/m C: één per werkploeg beschikt over Wet natuurbescherming niveau 1
- Maatregelen D: alle uitvoerende beschikken over Wet natuurbescherming niveau 1
- Kan de groeiplaatsen of voortplantings- en rustplaatsen van beschermde soorten in het kader genoemd in dit werkprotocol herkennen
- Kan risicomanagement uitvoeren en aansturen
- Kan toetsen of er volgens het voorliggende werkprotocol wordt gewerkt (zorgvuldig wordt gehandeld)
- Kan relevante gegevens registreren en terugkoppelen

VOORMAN OF MEDEWERKER

- Beschikt over Wet natuurbescherming niveau 2
- Weet de groeiplaatsen, rust- en/of voortplantingsplaatsen van beschermde soorten te herkennen
- Weet hoe hij of zij zorgvuldig moet handelen op basis van werkinstructies die zijn opgesteld vanuit dit werkprotocol
- Kan relevante informatie terugkoppelen richting de uitvoerder

BIJLAGE 3. MOGELIJK AANWEZIGE JAARROND BESCHERMDE NESTEN CATEGORIE-5 (EXCLUSIEF KOLONIEBROEDERS EN UILEN)

SOORT	NESTLOCATIE
boomklever	boomholtes, nestkasten
boomkruiper	boomholtes, nestkasten
bosuil	boomholtes, nestkasten
ekster	nest in boom
gekraagde roodstaart	boomholtes, nestkasten
grauwe vliegenvanger	boomholtes, nestkasten
groene specht	boomholtes
grote bonte specht	boomholtes
koolmees	boomholtes, nestkasten
pimpelmees	boomholtes, nestkasten
spreeuw	boomholtes, nestkasten
zwarte kraai	nest in boom

NLadviseurs
Sterke natuur voor iedereen